

RAPORT O STANIE MIASTA WAŁBRZYCHA
- WYBRANE ZAGADNIENIA

Autorzy opracowania:

dr Bartłomiej Jefmański
dr Marta Kusterka-Jefmańska
dr Piotr Rogala

Wałbrzych, styczeń 2014 r.

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	3
1. Informacje o rozwoju społeczno-gospodarczym Wałbrzycha	4
1.1. Statystyczny obraz miasta Wałbrzycha – wybrane wskaźniki	4
1.1.1. Sfera gospodarcza	6
1.1.2. Sfera społeczna	14
1. 2. Pozycja miasta Wałbrzycha w zestawieniach i rankingach	22
2. Strategie i programy określające kierunki rozwoju Wałbrzycha	25
2.1. Dokumenty o charakterze lokalnym	25
2.2. Dokumenty o charakterze ponadlokalnym	36

Wprowadzenie

Niniejszy raport powstał w związku z rozpoczętym procesem opracowywania nowej Strategii Zrównoważonego Rozwoju Miasta Wałbrzycha. Dokument ten jest przeznaczony dla lokalnych liderów reprezentujących różne organizacje, grupy społeczne, itd. z terenu Miasta Wałbrzycha. Przedstawione w nim informacje mogą być przydatne w procesie określania głównych kierunków rozwoju Miasta w perspektywie najbliższych 10 lat.

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Miasta Wałbrzycha do 2020 r. zostanie opracowana w procesie partycypacyjnym (tj. z udziałem reprezentantów różnych zainteresowanych stron, m.in. przedsiębiorców, szkół, organizacji pozarządowych, władz samorządowych, itd.). Jego kluczowym elementem będą dwa spotkania (nazywane forami), podczas których lokalni liderzy będą starali się wspólnie ustalić strategiczne kierunki rozwoju Miasta.

Raport składa się z dwóch rozdziałów poprzedzonych wprowadzeniem. W rozdziale pierwszym opracowania zestawiono wybrane wskaźniki rozwoju społeczno-gospodarczego dla miasta Wałbrzycha lub powiatu wałbrzyskiego oraz innych jednostek terytorialnych, które przyjęto jako tło dla porównań. W analizie wskaźnikowej uwzględniono wybrane wskaźniki statystyczne dostępne w zasobach *Banku Danych Lokalnych* Głównego Urzędu Statystycznego i analizowano za okres pięciu lat począwszy do 2008 r. Dodatkowo wprowadzono również ocenę tendencji zmian wartości wskaźników w czasie, miejsce danego miasta w rankingu oraz dystans jaki dzieli miasto Wałbrzych od pierwszej i ostatniej jednostki uwzględnionej w zestawieniu. Uzupełnieniem danych statystycznych jest informacja nt. miejsca jakie zajmuje miasto Wałbrzych w różnego typu zestawieniach i rankingach.

W rozdziale drugim omówiono strategiczne uwarunkowania planowania rozwoju miasta Wałbrzycha. W tym celu przeanalizowano m.in. główne kierunki rozwoju polityki unijnej, polityki rozwoju kraju oraz polityki regionalnej i subregionalnej. Ponadto zaprezentowano cele rozwoju zawarte w dotychczasowej (obowiązującej do 2013 roku) Strategii Zrównoważonego Rozwoju Miasta Wałbrzycha oraz w wybranych strategiach lub programach sektorowych Miasta.

Autorzy

1. Informacje o rozwoju społeczno-gospodarczym Wałbrzycha

1.1. Statystyczny obraz miasta Wałbrzycha – wybrane wskaźniki

Statystyczny obraz miasta Wałbrzycha opracowany został na podstawie wskaźników prezentowanych w układzie tabelarycznym. Dla każdego przyjętego w analizie wskaźnika zamieszczono trzy tabele zawierające odpowiednio:

- 1) dane dla miasta Wałbrzycha oraz największych polskich miast¹,
- 2) dane dla miasta Wałbrzycha oraz największych miast z terenu województwa dolnośląskiego²,
- 3) ocenę zmian zachodzących w czasie i zaobserwowanych dla miasta Wałbrzycha wraz z oceną zmian średniej wartości dla największych polskich miast (Polska) oraz średniej wartości dla największych miast z terenu województwa dolnośląskiego (Dolny Śląsk).

Ponadto, niektóre z przyjętych w analizie wskaźników prezentowane są dla powiatu wałbrzyskiego i porównywane z wartościami zaobserwowanymi dla innych powiatów z regionu wałbrzyskiego. Takie podejście wynika m.in. z faktu ograniczonego dostępu do danych statystycznych, które gromadzone są na poziomie gmin oraz miast na prawach powiatu.

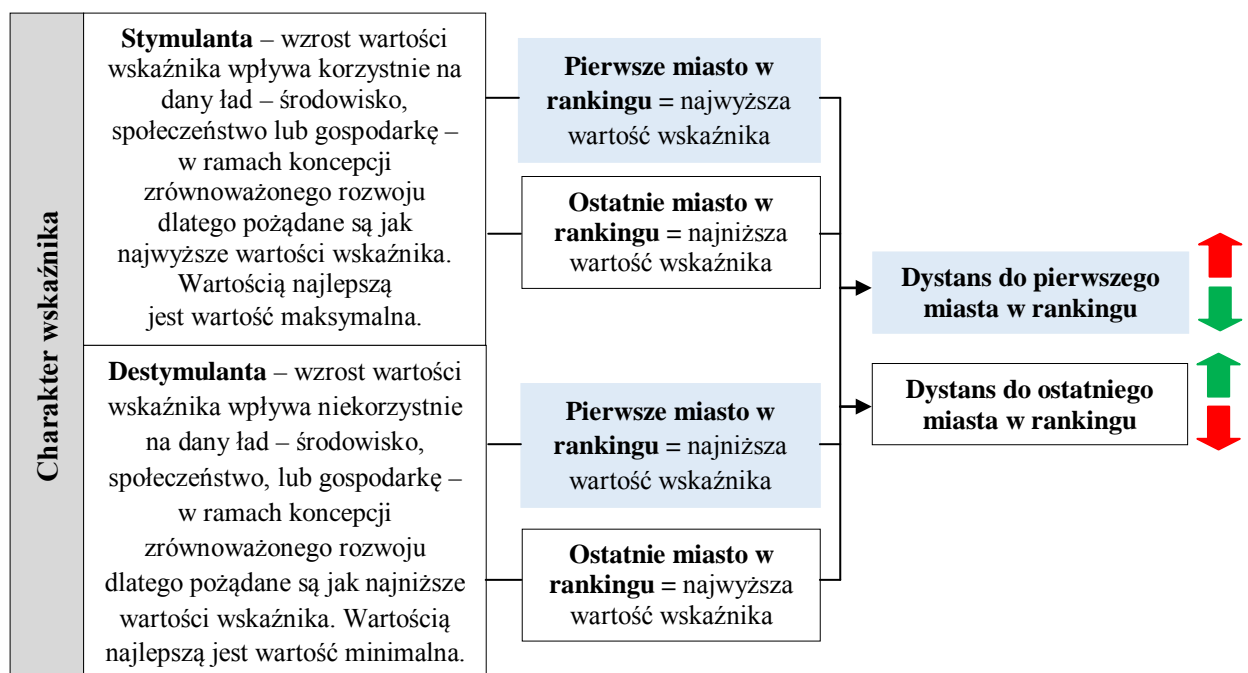
Analiza wskaźnikowa dla Wałbrzycha przygotowana została w dwóch układach odniesienia. Pierwszym z nich jest prezentacja wartości wybranych wskaźników dla miasta oraz miast o zbliżonej do Wałbrzycha liczbie mieszkańców. Tłem do porównań są zatem takie polskie miasta jak: Płock, Tarnów, Chorzów, Dąbrowa Górnicza, Tychy, Zielona Góra, Opole, Włocławek oraz Elbląg. Drugim odniesieniem w zakresie porównania wartości wybranych wskaźników dla Wałbrzycha są największe miasta z terenu województwa dolnośląskiego tj.: Jelenia Góra, Legnica, Lubin oraz Wrocław. Miasta zestawione z Wałbrzychem w obu układach odniesienia wybrane zostały na podstawie liczby mieszkańców według stanu na 31.XII.2012 r. Źródłem danych dla wskaźników przyjętych w analizie były zasoby *Banku Danych Lokalnych* Głównego

¹ W zestawieniach porównawczych uwzględniono łącznie z Wałbrzychem 10 polskich miast o zbliżonej do Wałbrzycha liczbie mieszkańców.

² W zestawieniach porównawczych uwzględniono łącznie z Wałbrzychem 5 największych miast z terenu woj. dolnośląskiego o liczbie mieszkańców powyżej 70 tys. osób.

Urzędu Statystycznego. Analizą wskaźnikową objęto okres pięciu kolejnych lat począwszy od roku 2008.

Dla obu układów odniesienia – Polska oraz Dolny Śląsk – obliczony został wskaźnik dynamiki zmian poziomu zjawiska w 2012 roku w porównaniu z pierwszym okresem analizy. Dynamika zmian poziomu zjawiska oraz charakter wskaźnika (stymulanta lub destymulanta) stanowiły podstawę określenia miejsca danego miasta w rankingu. Jednocześnie dla każdego wskaźnika przyjętego w analizie zmierzono dystans jaki dzieli miasto Wałbrzych od najlepszego i najgorszego miasta w obu zestawieniach. Ocenie poddano zaobserwowane w czasie zwiększenie bądź zmniejszenie dystansu. Dla łatwości interpretacji zmiany oceniane pozytywnie zaznaczono zielonym kolorem czcionki lub wypełnienia strzałki, zaś te oceniane negatywnie – czerwonym (zob. rys. 1.).

Rysunek 1. Interpretacja zmian wartości wskaźnika w czasie w relacji do pierwszego i ostatniego miasta w rankingu

Źródło: opracowanie własne.

1.1.1. Sfera gospodarcza

W ramach ładu gospodarczego oceniono wielkość i strukturę nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw oraz przedsiębiorczość mieszkańców Wałbrzycha. Nakłady inwestycyjne i środki trwałe determinują rozwój przedsiębiorstw, a co za tym idzie rokują wzrost zatrudnienia. W analizie przyjęto założenie, że im większe nakłady inwestycyjne w danej branży tym lepsze prognozy dla osób szukających w niej zatrudnienia. Wysokie nakłady inwestycyjne danej branży to dobry prognostyk dla przyszłych absolwentów szkół zawodowych kształconych na potrzeby przedsiębiorstw funkcjonujących w tej branży.

Wykaz wskaźników uwzględnionych w analizie zawarto w tabeli poniżej.

Symbol	Nazwa wskaźnika	Charakter wskaźnika
G1	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	stymulanta
G2	Liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym	stymulanta
G3	Wartość nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach w przeliczeniu na 1 mieszkańca w wieku produkcyjnym (w zł)	stymulanta
G4	Wartość nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach (w mln zł)	stymulanta

Dla ułatwienia interpretacji poniżej zamieszczono przykładowy schemat oceny zmian poziomu wskaźnika w relacji do pierwszej i ostatniej jednostki terytorialnej w rankingu.

Przykład

PODSUMOWANIE DLA MIASTA WAŁBRZYCHA				
Kryterium oceny	Okres	Obszar odniesienia		
		Polska		Województwo
Tendencja zmian wskaźnika	2008-2012	Korzystna		
Dystans do miasta pierwszego w rankingu	2009	5,3%	↑	6,5%
	2012	6,0%		5,2%
Dystans do miasta ostatniego w rankingu	2009	0,2%	↓	0%
	2012	0,0%		2,7%

Zwiększenie dystansu do „najlepszego” miasta w rankingu należy ocenić negatywnie

Zmniejszenie dystansu do „najlepszego” miasta w rankingu należy ocenić pozytywnie

Zmniejszenie dystansu do „najgorszego” miasta w rankingu należy ocenić negatywnie

Zwiększenie dystansu do „najgorszego” miasta w rankingu należy ocenić pozytywnie

Wskaźnik G1

Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym

Jednostka terytorialna	Wskaźnik G1					Zmiana 2012/2009	Miejsce w rankingu
	2008	2009	2010	2011	2012		
Jelenia Góra	-	15,3	15,9	15,5	16,0	4,58%	2
Lubin	-	11,5	11,6	11,5	11,8	2,61%	4
Legnica	-	13,7	14,2	13,3	13,7	0,00%	5
Wałbrzych	-	10,6	11,0	10,7	10,9	2,83%	3
Wrocław	-	16,1	16,8	16,5	17,1	6,21%	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych.

Jednostka terytorialna	Wskaźnik G1					Zmiana 2012/2009	Miejsce w rankingu
	2008	2009	2010	2011	2012		
Płock	-	11,2	11,6	11,3	11,6	3,57%	5
Tarnów	-	10,7	11,3	11,1	11,4	6,54%	1
Chorzów	-	12,0	12,6	11,9	11,8	-1,67%	9
Dąbrowa Górnicza	-	10,8	11,7	10,7	11,0	1,85%	7
Tychy	-	11,3	11,8	11,6	11,9	5,31%	4
Zielona Góra	-	14,5	14,9	14,8	15,4	6,21%	3
Wałbrzych	-	10,6	11,0	10,7	10,9	2,83%	6
Opole	-	15,9	17,1	16,7	16,9	6,29%	2
Włocławek	-	12,1	12,2	11,7	11,8	-2,48%	10
Elbląg	-	10,4	11,1	10,3	10,4	0,00%	8

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych.

PODSUMOWANIE DLA MIASTA WAŁBRZYCHA					
Kryterium oceny	Okres	Obszar odniesienia			
		Polska	Województwo		
Tendencja zmian wskaźnika	2008-2012	Korzystna			
Dystans do miasta pierwszego w rankingu	2009	5,3*		5,5	
	2012	6,0		6,2	
Dystans do miasta ostatniego w rankingu	2009	0,2		0	brak zmian
	2012	0,5		0	

* Jednostka miary: jednostka gospodarcza.

Podsumowanie dla miasta Wałbrzycha:

- zaobserwowano rosnącą tendencję w zakresie udziału osób zakładających działalność gospodarczą w stosunku do wszystkich mieszkańców w wieku produkcyjnym;
- spośród miast stanowiących bazę porównawczą przyjętą w niniejszym opracowaniu można wskazać miasta, dla których dynamika analizowanego zjawiska jest znacznie wyższa niż w przypadku Wałbrzycha.

Wskaźnik G2

Liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym

Jednostka terytorialna	Wskaźnik G2					Zmiana 2012/2008	Miejsce w rankingu
	2008	2009	2010	2011	2012		
	mikro [0-9]						
Jelenia Góra	-	2144,2	2242,8	2231,9	2322,1	8,30%	2
Lubin	-	1401,1	1423,3	1421,4	1479,7	5,61%	5
Legnica	-	1824,8	1916,0	1851,8	1935,2	6,05%	4
Wałbrzych	-	1656,0	1718,7	1710,7	1772,2	7,02%	3
Wrocław	-	2243,4	2352,3	2371,4	2492,3	11,09%	1
	małe [10-49]						
Jelenia Góra	-	59,0	58,1	61,3	64,3	8,98%	1
Lubin	-	45,0	46,3	45,5	43,1	-4,22%	4
Legnica	-	53,9	54,4	58,3	52,1	-3,34%	3
Wałbrzych	-	54,9	54,7	54,5	52,4	-4,55%	5
Wrocław	-	70,6	71,0	71,8	73,7	4,39%	2
	średnie [50-249]						
Jelenia Góra	-	12,7	13,4	13,5	13,1	3,15%	4
Lubin	-	10,8	10,1	9,7	11,4	5,56%	2
Legnica	-	13,1	13,3	12,8	17,4	32,82%	1
Wałbrzych	-	10,8	10,4	10,1	10,0	-7,41%	5
Wrocław	-	15,5	15,6	15,4	16,3	5,16%	3
	duże [250 i więcej]						
Jelenia Góra	-	2,2	2,0	1,9	1,7	-22,73%	5
Lubin	-	3,2	3,2	3,4	3,3	3,12%	2
Legnica	-	2,0	2,2	2,2	2,4	20,00%	1
Wałbrzych	-	2,5	2,5	2,2	2,1	-16,00%	4
Wrocław	-	4,0	3,9	3,8	3,9	-2,50%	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych.

PODSUMOWANIE DLA MIASTA WAŁBRZYCHA (przedsiębiorstwa zatrudniające [0-9] pracowników)			
Kryterium oceny	Okres	Obszar odniesienia Podregion wałbrzyski	
Tendencja zmian wskaźnika	2009-2012	Korzystna	
Dystans do miasta pierwszego w rankingu	2009	587,4*	
	2012	720,1	
Dystans do miasta ostatniego w rankingu	2009	254,9	
	2012	292,5	

* Jednostka miary: jednostka gospodarcza.

PODSUMOWANIE DLA MIASTA WAŁBRZYCHA (przedsiębiorstwa zatrudniające [10-49] pracowników)			
Kryterium oceny	Okres	Obszar odniesienia Podregion wałbrzyski	
Tendencja zmian wskaźnika	2009-2012	Niekorzystna	
Dystans do miasta pierwszego w rankingu	2009	15,7*	
	2012	21,3	
Dystans do miasta ostatniego w rankingu	2009	9,9	
	2012	9,3	

* Jednostka miary: jednostka gospodarcza.

PODSUMOWANIE DLA MIASTA WAŁBRZYCHA (przedsiębiorstwa zatrudniające [50-249] pracowników)			
Kryterium oceny	Okres	Obszar odniesienia Podregion wałbrzyski	
Tendencja zmian wskaźnika	2009-2012	Niekorzystna	
Dystans do miasta pierwszego w rankingu	2009	4,7*	
	2012	7,4	
Dystans do miasta ostatniego w rankingu	2009	0	brak zmian
	2012	0	

* Jednostka miary: jednostka gospodarcza.

PODSUMOWANIE DLA MIASTA WAŁBRZYCHA (przedsiębiorstwa zatrudniające [250 i więcej] pracowników)			
Kryterium oceny	Okres	Obszar odniesienia Podregion wałbrzyski	
Tendencja zmian wskaźnika	2009-2012	Niekorzystna	
Dystans do miasta pierwszego w rankingu	2009	1,5*	
	2012	1,8	
Dystans do miasta ostatniego w rankingu	2009	0,5	
	2012	0,4	

* Jednostka miary: jednostka gospodarcza.

Podsumowanie dla miasta Wałbrzycha:

- zanotowano przyrost przedsiębiorstw najmniejszych, które zatrudniają do 9 pracowników; udział pozostałych przedsiębiorstw systematycznie maleje przy czym największy spadek zaobserwowano w przypadku firm największych zatrudniających powyżej 250 pracowników;
- w przypadku firm zatrudniających [50-249] pracowników jedynie w Wałbrzychu zanotowano spadek ich udziału.

Wskaźnik G3

Wartość nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach w przeliczeniu na 1 mieszkańca w wieku produkcyjnym (w zł)

Jednostka terytorialna	Wskaźnik G3					Zmiana 2012/2008	Miejsce w rankingu
	2008	2009	2010	2011	2012		
Powiat dzierżoniowski	2877,5	2008,7	2179,0	3422,5	2341,3	-18,63%	5
Powiat kłodzki	1834,6	1596,5	1566,1	2588,1	1778,4	-3,06%	3
Powiat świdnicki	4000,3	4417,0	3433,2	6004,1	6614,0	65,34%	1
Powiat wałbrzyski	6086,2	4041,4	3307,0	4423,9	6682,9	9,80%	2
Powiat ząbkowicki	2303,6	1656,6	1295,6	2476,8	2202,5	-4,39%	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych.

PODSUMOWANIE DLA POWIATU WAŁBRZYSKIEGO			
Kryterium oceny	Okres	Obszar odniesienia Podregion wałbrzyski	
Tendencja zmian wskaźnika	2008-2012	Korzystna	
Dystans do powiatu pierwszego w rankingu	2008	0*	brak zmian
	2012	0	
Dystans do powiatu ostatniego w rankingu	2008	4251,6	
	2012	4904,5	

* Jednostka miary: zł.

Podsumowanie dla powiatu wałbrzyskiego:

- zarówno na początku, jak i na końcu przyjętego okresu analizy powiat wałbrzyski dominował pod względem wartości nakładów inwestycyjnych przypadających na jednego mieszkańca w wieku produkcyjnym;
- jedynie powiat wałbrzyski oraz świdnicki zanotowały wzrost analizowanego wskaźnika w przyjętym okresie analizy; wartości wskaźnika na koniec 2012 r. są bardzo zbliżone dla tych dwóch powiatów.

Wskaźnik G4

Wartość nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach (w mln zł)

Jednostka terytorialna	Wskaźnik G4					Zmiana 2012-2008	Miejsce w rankingu
	2008	2009	2010	2011	2012		
	Przemysł i budownictwo						
Powiat dzierzoniowski	157,2	113,1	109,4	180,8	89,6	-43,00%	5
Powiat kłodzki	78,0	69,9	96,0	120,5	86,3	10,64%	3
Powiat świdnicki	349,3	395,1	285,0	525,3	556,8	59,40%	1
Powiat wałbrzyski	507,3	339,9	281,6	359,4	606,1	19,48%	2
Powiat ząbkowicki	70,8	47,4	41,2	79,0	56,0	-20,90%	4
	Usługi: handel, naprawa pojazdów samochodowych, transport i gospodarka magazynowa, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja						
Powiat dzierzoniowski	14,5	8,9	17,6	25,2	45,9	216,55%	1
Powiat kłodzki	60,2	70,4	40,9	71,5	37,3	-38,04%	5
Powiat świdnicki	34,9	32,4	55,3	70,5	98,0	180,80%	2
Powiat wałbrzyski	87,9	76,3	58,6	49,8	71,9	-18,20%	4
Powiat ząbkowicki	21,0	18,1	10,0	21,3	30,1	43,33%	3
	Pozostałe usługi						
Powiat dzierzoniowski	7,6	2,2	9,2	12,5	6,8	-10,53%	3
Powiat kłodzki	42,4	16,9	24,7	52,7	47,3	11,56%	2
Powiat świdnicki	15,5	8,6	11,8	7,1	12,2	-21,29%	4
Powiat wałbrzyski	95,2	43,0	39,1	50,2	59,3	-37,71%	5
Powiat ząbkowicki	0,7	0,7	0,3	1,3	1,7	142,86%	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych.

PODSUMOWANIE DLA POWIATU WAŁBRZYSKIEGO (przemysł i budownictwo)			
Kryterium oceny	Okres	Obszar odniesienia	
Dystans do powiatu pierwszego w rankingu	2008	Podregion wałbrzyski	0*
	2012		0
Dystans do powiatu ostatniego w rankingu	2008		436,5
	2012		550,1

Brak zmian

* Jednostka miary: mln zł.

PODSUMOWANIE DLA POWIATU WAŁBRZYSKIEGO (usługi: handel, naprawa pojazdów samochodowych, transport i gospodarka magazynowa, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja)			
Kryterium oceny	Okres	Obszar odniesienia Podregion wałbrzyski	
Dystans do powiatu pierwszego w rankingu	2008	0*	
	2012	26,1	
Dystans do powiatu ostatniego w rankingu	2008	73,4	
	2012	41,8	

* Jednostka miary: mln zł.

PODSUMOWANIE DLA POWIATU WAŁBRZYSKIEGO (usługi: pozostałe)			
Kryterium oceny	Okres	Obszar odniesienia Podregion wałbrzyski	
Dystans do powiatu pierwszego w rankingu	2008	0*	Brak zmian
	2012	0	
Dystans do powiatu ostatniego w rankingu	2008	94,5	
	2012	57,6	

* Jednostka miary: mln zł.

Podsumowanie dla powiatu wałbrzyskiego:

- w każdej z analizowanych branż najwyższą wartość nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach w 2008 r. zanotowano w powiecie wałbrzyskim; sytuacja ta uległa zmianie w 2012 r., ponieważ powiat wałbrzyski stracił pozycję lidera w branży usługowej związanej z handlem, transportem itp.;
- wartość nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach wzrastała w analizowanym okresie jedynie w branży związanej z przemysłem i budownictwem; w pozostałych branżach wartość nakładów systematycznie malała – największy spadek zanotowała branża „pozostałe usługi”.

1.1.2. Sfera społeczna

W niniejszym opracowaniu w ramach ładu społecznego szczególną uwagę poświęcono tym statystykom, które obrazują strukturę ludności miasta Wałbrzycha oraz jej sytuację na lokalnym rynku pracy. Oceniono również inne aspekty, m.in. aktywność ludności aproksymowaną dynamiką powstawania organizacji społecznych. Dobór wskaźników podyktowany był m.in. faktem, że jak podkreśla D. Kołodziejczyk³ „W rozwoju gminy decydująca rola przypada ludności, która jest głównym sprawcą procesów rozwoju oraz konsumentem jego efektów”. Znajomość struktury ludności w mieście Wałbrzych według różnych wskaźników umożliwi zrozumienie barier oraz szans tego rozwoju. Może stanowić również podstawę do podejmowania niezbędnych działań celem zapobiegania niekorzystnym zmianom społeczno-gospodarczym. Współzależność zjawisk demograficznych z otoczeniem społeczno-gospodarczym ma wielostronny i różnorodny charakter. Jednym z jej aspektów jest rynek pracy, na którym pochodną uwarunkowań demograficznych są zmiany w podaży pracy. Z kolei sytuacja na rynku pracy może wpłynąć na przebieg podstawowych procesów demograficznych⁴.

Wykaz wskaźników uwzględnionych w analizie zawarto w tabeli poniżej.

Symbol	Nazwa wskaźnika	Funkcja preferencji
S1	Udział zarejestrowanych osób bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym	destymulanta
S2	Udział osób długotrwale bezrobotnych w ogóle bezrobotnych	destymulanta
S3	Udział osób długotrwale bezrobotnych w ogóle ludności aktywnej zawodowo	destymulanta
S4	Wskaźnik obciążenia demograficznego (ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym)	destymulanta
S5	Saldo migracji wewnętrznych	destymulanta
S6	Saldo migracji zagranicznych	destymulanta
S7	Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych przypadająca na 10 tys. mieszkańców	stymulanta

Wskaźnik S1

Udział zarejestrowanych osób bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym

³ Kołodziejczyk D., *Ocena potencjału demograficznego w gminach*, W: Wiadomości Statystyczne 2011, nr 4, s. 23.

⁴ Zagórska A., *Demograficzne uwarunkowania rynku pracy województwa dolnośląskiego do 2035 r.*, Dokument elektroniczny [Tryb dostępu: www.obserwatorium.dwup.pl/download.php?file=sites/default/.../zagorowska.doc, s. 1].

Jednostka terytorialna	Wskaźnik S1					Zmiana 2012/2008 (w punktach procentowych)	Miejsce w rankingu
	2008	2009	2010	2011	2012		
Płock	7,6	8,5	8,8	9,6	10,4	2,8	4
Tarnów	5,4	7,0	7,3	7,3	8,5	3,1	5
Chorzów	4,7	6,5	6,7	6,4	6,9	2,2	1
Dąbrowa Górnicza	4,7	7,0	7,1	7,5	8,7	4,0	7
Tychy	2,5	3,6	4,2	4,1	5,0	2,5	2
Zielona Góra	3,5	5,6	5,8	6,3	6,3	2,8	4
Wałbrzych	7,7	9,8	9,1	9,4	10,5	2,8	4
Opole	3,6	4,9	5,5	5,4	6,3	2,7	3
Włocławek	9,5	11,9	13,3	13,8	14,8	5,3	8
Elbląg	6,0	8,3	9,2	8,9	9,6	3,6	6

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych.

Jednostka terytorialna	Wskaźnik S1					Zmiana 2012/2008 (w punktach procentowych)	Miejsce w rankingu
	2008	2009	2010	2011	2012		
Jelenia Góra	4,3	6,4	7,4	6,6	7,0	2,7	3
Lubin	3,1	4,1	4,9	5,0	5,6	2,5	2
Legnica	4,3	6,0	6,5	7,2	7,6	3,3	5
Wałbrzych	7,7	9,8	9,1	9,4	10,5	2,8	4
Wrocław	2,5	3,9	4,2	3,9	4,7	2,2	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych.

PODSUMOWANIE DLA MIASTA WAŁBRZYCHA					
Kryterium oceny	Okres	Obszar odniesienia			
		Polska	Województwo		
Tendencja zmian wskaźnika	2008-2012	Niekorzystna			
Dystans do miasta pierwszego w rankingu	2008	5,2*		5,2	
	2012	5,5		5,8	
Dystans do miasta ostatniego w rankingu	2008	1,8		0	Brak zmian
	2012	4,3		0	

* Jednostka miary: punkty procentowe.

Podsumowanie dla miasta Wałbrzycha:

- wysoki udział zarejestrowanych osób bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym w stosunku do miast o zbliżonej liczbie mieszkańców;
- najwyższy udział zarejestrowanych osób bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym w stosunku do największych miast województwa dolnośląskiego (w całym okresie analizy);
- dla większości miast odnotowano zbliżony do Wałbrzycha poziom zmian wartości wskaźnika w przyjętym okresie analizy.

Wskaźnik S2

Udział osób długotrwale bezrobotnych w ogóle bezrobotnych

Jednostka terytorialna	Wskaźnik S2					Zmiana 2012/2008 (w punktach procentowych)	Miejsce w rankingu
	2008	2009	2010	2011	2012		
Powiat dzierzoniowski	37,9	30,6	22,2	22,9	24,4	-13,5	1
Powiat kłodzki	34,5	30,3	31,0	38,8	37,5	3,0	2
Powiat świdnicki	16,1	14,0	14,6	18,3	21,0	4,9	4
Powiat wałbrzyski	26,5	23,5	27,9	30,2	30,8	4,3	3
Powiat ząbkowicki	23,6	22,7	20,4	34,9	33,3	9,7	5

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych.

PODSUMOWANIE DLA POWIATU WAŁBRZYSKIEGO			
Kryterium oceny	Okres	Obszar odniesienia Podregion wałbrzyski	
Tendencja zmian wskaźnika	2008-2012	Niekorzystna	
Dystans do powiatu pierwszego w rankingu	2008	10,4*	
	2012	9,8	
Dystans do miasta ostatniego w rankingu	2008	11,4	
	2012	6,7	

* Jednostka miary: punkty procentowe.

Podsumowanie dla powiatu wałbrzyskiego:

- niekorzystna tendencja wzrostowa (z wyjątkiem 2009 r.) udziału osób długotrwale bezrobotnych w ogóle osób bezrobotnych;
- stosunkowo wysoka wartość wskaźnika w 2012 r. dla powiatu wałbrzyskiego w relacji do niektórych powiatów podregionu wałbrzyskiego.

Wskaźnik S3

Udział osób długotrwale bezrobotnych w ogóle ludności aktywnej zawodowo

Jednostka terytorialna	Wskaźnik S3					Zmiana 2012/2008 (w punktach procentowych)	Miejsce w rankingu
	2008	2009	2010	2011	2012		
Powiat dzierzoniowski	8,2	7,1	5,0	4,4	4,9	-3,3	1
Powiat kłodzki	7,4	7,0	7,6	9,5	10,0	2,6	4
Powiat świdnicki	2,0	2,0	2,0	2,4	3,2	1,2	2
Powiat wałbrzyski	4,0	4,3	5,2	5,7	6,3	2,3	3
Powiat ząbkowicki	4,1	4,3	4,4	7,6	7,6	3,5	5

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych.

PODSUMOWANIE DLA POWIATU WAŁBRZYSKIEGO		
Kryterium oceny	Okres	Obszar odniesienia Podregion wałbrzyski
Tendencja zmian wskaźnika	2008-2012	Niekorzystna
Dystans do powiatu pierwszego w rankingu	2008	2,0*
	2012	3,1
Dystans do powiatu ostatniego w rankingu	2008	4,2
	2012	3,7

* Jednostka miary: punkty procentowe.

Podsumowanie dla powiatu wałbrzyskiego:

- systematycznie wzrasta (w przyjętym okresie analizy) udział osób długotrwale bezrobotnych w ogóle ludności aktywnej zawodowo;
- wartości wskaźnika są jedne z lepszych na tle innych powiatów podregionu wałbrzyskiego; zdecydowanie najbardziej korzystne wartości wskaźnika notowano w powiecie świdnickim a na drugim miejscu plasował się powiat wałbrzyski lub dzierżoniowski w zależności od przyjętego roku analizy.

Wskaźnik S4

Wskaźnik obciążenia demograficznego (ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym)

Jednostka terytorialna	Wskaźnik S4					Zmiana 2012/2008	Miejsce w rankingu
	2008	2009	2010	2011	2012		
Jelenia Góra	52,7	53,5	54,6	55,9	57,6	9.30%	3
Lubin	47,2	48,5	49,4	52,1	54,6	15.68%	5
Legnica	50	50,5	51,6	52,8	54,6	9.20%	2
Wałbrzych	52,8	53,5	53,7	54,8	56,2	6.44%	1
Wrocław	50,3	51,1	51,9	53,5	55,3	9.94%	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych.

Jednostka terytorialna	Wskaźnik S4					Zmiana 2012/2008	Miejsce w rankingu
	2008	2009	2010	2011	2012		
Płock	50,8	51,8	52,8	54,4	56,1	10.43%	7
Tarnów	54,2	54,5	55,3	56,1	57,2	5.54%	2
Chorzów	58,7	59,1	59,5	60	60,8	3.58%	1
Dąbrowa Górnicza	44,8	45,7	47,5	49	50,9	13.62%	10
Tychy	44,8	45,5	46,7	48,4	50,4	12.50%	9
Zielona Góra	50,3	51,5	51,7	53,3	55,4	10.14%	6
Wałbrzych	52,8	53,5	53,7	54,8	56,2	6.44%	3
Opole	48	49	50,4	51,6	53,7	11.88%	8
Włocławek	51,3	52,3	52,8	54,5	56,1	9.36%	5
Elbląg	50,1	50,3	51,6	52,2	53,7	7.19%	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych.

PODSUMOWANIE DLA MIASTA WAŁBRZYCHA					
Kryterium oceny	Okres	Obszar odniesienia			
		Polska	Województwo		
Tendencja zmian wskaźnika	2008-2012	Niekorzystna		Niekorzystna	
Dystans do miasta pierwszego w rankingu	2008	8,0*		5,6	
	2012	5,8		1,6	
Dystans do miasta ostatniego w rankingu	2008	5,9		0,0	
	2012	4,6		1,4	

* Jednostka miary: osoba.

Podsumowanie dla miasta Wałbrzycha:

- negatywna tendencja wzrostowa wskaźnika obciążenia demograficznego w analizowanym okresie czasu;
- wartości wskaźnika dla miasta w całym okresie analizy należą do jednych z najwyższych zarówno w odniesieniu do miast województwa dolnośląskiego, jak i tych o zbliżonej liczbie mieszkańców;
- dynamika zmian wartości wskaźnika dla miasta jest najbardziej korzystna na tle innych miast województwa dolnośląskiego;
- dynamika zmian wartości wskaźnika jest stosunkowo korzystna na tle innych miast o podobnej liczbie mieszkańców.

Wskaźnik S5

Saldo migracji wewnętrznych

Jednostka terytorialna	Wskaźnik S5					Razem lata 2008-2012	Miejsce w rankingu
	2008	2009	2010	2011	2012		
Powiat dzierzoniowski	15	-32	-93	-94	-33	-237	2
Powiat kłodzki	-294	-318	-298	-280	-247	-1437	4
Powiat świdnicki	-178	57	40	-39	-82	-202	1
Powiat wałbrzyski	-540	-532	-585	-514	-411	-2582	5
Powiat ząbkowicki	-28	-106	-239	-191	-213	-777	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych.

Podsumowanie dla powiatu wałbrzyskiego:

- najmniej korzystne saldo migracji wewnętrznych na tle innych powiatów podregionu wałbrzyskiego zarówno w 2008 r. jak i 2012 r.;
- spadek salda migracji wewnętrznych w analizowanym okresie (wyjątkiem był 2010 r.).

Wskaźnik S6

Saldo migracji zagranicznych

Jednostka terytorialna	Wskaźnik S6					Razem lata 2008-2012	Miejsce w rankingu
	2008	2009	2010	2011	2012		
Powiat dzierzoniowski	-116	-26	-58	-25	-69	-294	2
Powiat kłodzki	-169	-117	-94	-49	-99	-528	4
Powiat świdnicki	-110	-58	-48	-74	-98	-388	3
Powiat wałbrzyski	-210	-131	-128	-114	-128	-711	5
Powiat ząbkowicki	-23	25	35	4	25	66	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych.

Podsumowanie dla powiatu wałbrzyskiego:

- najmniej korzystne saldo migracji zagranicznych na tle innych powiatów podregionu wałbrzyskiego zarówno w 2008 r. jak i 2012 r.;
- spadek salda migracji zagranicznych w analizowanym okresie (wyjątkiem był 2012 r.).

Wskaźnik S7

Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych przypadająca na 10 tys. mieszkańców

Jednostka terytorialna	Wskaźnik S7					Zmiana 2012/2008	Miejsce w rankingu
	2008	2009	2010	2011	2012		
Jelenia Góra	34	35	38	40	43	26,47%	1
Lubin	24	26	26	27	28	16,67%	4
Legnica	26	27	28	29	30	15,38%	5
Wałbrzych	23	24	26	27	29	26,09%	2
Wrocław	35	37	39	42	44	25,71%	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych.

Jednostka terytorialna	Wskaźnik S7					Zmiana 2012/2008	Miejsce w rankingu
	2008	2009	2010	2011	2012		
Płock	25	26	28	29	30	20,00%	6
Tarnów	27	28	31	32	34	25,93%	2
Chorzów	17	17	18	19	20	17,65%	7
Dąbrowa Górnicza	13	13	14	15	16	23,08%	3
Tychy	13	13	15	15	16	23,08%	3
Zielona Góra	41	42	43	43	45	9,76%	8
Wałbrzych	23	24	26	27	29	26,09%	1
Opole	40	42	44	45	48	20,00%	6
Włocławek	23	24	25	26	28	21,74%	4
Elbląg	29	30	32	33	35	20,69%	5

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych.

PODSUMOWANIE DLA MIASTA WAŁBRZYCHA					
Kryterium oceny	Okres	Obszar odniesienia			
		Polska	Województwo		
Tendencja zmian wskaźnika	2008-2012	Korzystna			
Dystans do miasta pierwszego w rankingu	2008	18*		12	
	2012	19		15	
Dystans do miasta ostatniego w rankingu	2008	10		0	
	2012	13		1	

* Jednostka miary: jednostka gospodarcza.

Podsumowanie dla miasta Wałbrzycha:

- niski udział liczby fundacji, stowarzyszeń oraz organizacji społecznych przypadających na 10 tys. mieszkańców (szczególnie na tle największych miast województwa dolnośląskiego) zarówno na początku jak i na końcu przyjętego okresu analizy;
- czołowe miejsce w zakresie dynamiki wskaźnika – najwyższy przyrost wartości wskaźnika w porównaniu do miast o zbliżonej liczbie mieszkańców oraz drugi w kolejności w porównaniu do największych miast województwa dolnośląskiego.

1.2. Pozycja miasta Wałbrzycha w zestawieniach i rankingach

Ranking oznacza uszeregowanie obiektów np. jednostek samorządu terytorialnego od „najlepszego” do „najgorszego” z punktu widzenia określonego kryterium. Jest to zatem narzędzie pozycjonowania miasta na tle innych podobnych mu jednostek. Rankingi wykorzystywane są m.in. do określenia pozycji konkurencyjnej danej jednostki np. w zakresie jakości życia czy atrakcyjności dla biznesu. Wyniki rankingów mogą być użyteczne dla praktyki zarządzania rozwojem na poziomie lokalnym np. w kontekście formułowania ocen, rekomendacji czy podjęcia konkretnych decyzji lub działań. Mogą również wpływać stymulująco na rozwój lokalny stanowiąc bodziec do uczenia się od najlepszych. Mimo wielu zalet rankingów ich wyniki należy jednak interpretować ostrożnie pamiętając o tym, że ze względu na odmienną metodykę oraz zakres kryteriów stanowiących podstawę rankingu ich wyniki mogą być niejednoznaczne. Warto również podkreślić, że często określenie pozycji danego miasta w rankingu uzależnione jest również od chęci zgłoszenia udziału danej jednostki w tego typu badaniach. W tabeli poniżej zestawiono wybrane rankingi jednostek samorządu terytorialnego. Pominięto te, które opracowywane są dla największych polskich miast lub miast wojewódzkich ponieważ Wałbrzych nie jest brany pod uwagę w tych zestawieniach.

Wybrane rankingi jednostek samorządu terytorialnego

Syntetyczna informacja o rankingu	Wyniki rankingu	Źródło informacji
Ogólnopolski Ranking Gmin i Powiatów		
<p>Prowadzony jest przez Związek Powiatów Polskich i zarządzany na bieżąco przez ekspertów w trybie on-line.</p> <p>Ranking prowadzony jest w podziale na sześć kategorii jednostek samorządu terytorialnego (powiaty do 60 tys. mieszkańców; powiaty od 60 do 120 tys. mieszkańców; powiaty powyżej 120 tys. mieszkańców; miasta na prawach powiatu, gminy miejskie i miejsko-wiejskie oraz gminy wiejskie) według kryteriów zgrupowanych w dziesięciu obszarach tematycznych. Należą do nich działania proinwestycyjne i prorozwojowe; rozwiązania poprawiające jakość obsługi mieszkańca oraz funkcjonowania jednostki samorządu terytorialnego; rozwój społeczeństwa informacyjnego; rozwój społeczeństwa obywatelskiego; umacnianie systemów zarządzania bezpieczeństwem informacji; promocja rozwiązań z zakresu ochrony zdrowia i pomocy społecznej; wspieranie działań na rzecz gospodarki rynkowej; promocja rozwiązań ekoenergetycznych i proekologicznych, współpraca</p>	<p>Wyniki rankingu dla najlepszych gmin w 2014 r.:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ trzy pierwsze miejsca w województwie dolnośląskim: Bolesławiec, Polanica Zdrój, Stronie Śląskie; ▪ trzy pierwsze miejsca w zestawieniu ogólnym: Płońsk, Dąbrowa Tarnowska, Bolesławiec. 	<p>https://www.jst.org.pl/index.php?path=main/glowna/ranking/gminy&gtype=m</p>
	<p>21 miejsce miasta Wałbrzycha w rankingu dla województwa dolnośląskiego oraz 127 miejsce w rankingu ogólnopolskim</p>	

krajowa i międzynarodowa, działania promocyjne.		
Ranking samorządów Rzeczypospolitej		
<p>Przygotowywany od dziewięciu lat przez Rzeczpospolitą oraz Bank Gospodarstwa Krajowego. Od początku rankingu jego kapitułę przewodniczy prof. Jerzy Buzek, były premier, za którego rządów przeprowadzono reformę samorządową. Samorzady oceniane w rankingu zostały podzielone na trzy kategorie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ miasta na prawach powiatu, ▪ pozostałe gminy miejskie i miejsko-wiejskie, ▪ gminy wiejskie. <p>Ranking przygotowywany jest w ramach dwóch etapów. W pierwszym wybierane są miasta i gminy, które w najlepszy sposób zarządzały swoimi finansami w latach 2009–2012 i jednocześnie najwięcej w tym czasie inwestowały. Aby wybrać samorzady do drugiego etapu oceniano m.in. dynamikę wzrostu wydatków majątkowych w przeliczeniu na jednego mieszkańca; wartość środków unijnych w przeliczeniu na jednego mieszkańca, zadłużenie samorządu w stosunku do dochodów i inne. W etapie drugim do wybranych samorządów wysłano ankietę złożoną z 16 pytań. Ostateczną ocenę i miejsce w rankingu ustalano na podstawie sumy punktów uzyskanej przez daną jednostkę w obu etapach.</p> <p>Ponadto publikowane są rankingi w kategorii Innowacyjny samorząd oraz Europejski samorząd (ranking wykorzystania funduszy unijnych).</p>	<p>Wyniki rankingów za 2013 r.:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ trzy pierwsze miejsca w rankingu miast na prawach powiatu: Sopot, Gdańsk i Poznań; ▪ trzy pierwsze miejsca w rankingu Innowacyjny samorząd (miasta na prawach powiatu): Poznań, Świnoujście, Gdynia; ▪ trzy pierwsze miejsca w rankingu Europejski samorząd (miasta na prawach powiatu): Gdańsk, Krosno, Rzeszów <p>Brak miasta Wałbrzycha w zestawieniach za 2013 rok.</p>	<p>http://www.ekonomia.rp.pl/temat/706944.html</p> <p>[szczegółowe wyniki rankingów za 2013 r. udostępniane są odpłatnie]</p>
Ranking Zrównoważonego Rozwoju Jednostek Samorządu Terytorialnego		
<p>Ranking opracowywany jest pod kierunkiem prof. Eugeniusza Sobczaka z Wydziału Administracji i Nauk Społecznych Politechniki Warszawskiej. Bazuje na wartościach 16 wskaźników obliczanych na podstawie danych zgromadzonych w <i>Banku Danych Lokalnych</i> Głównego Urzędu Statystycznego, obejmujących trzy obszary rozwoju: gospodarczy, społeczny oraz ochrony środowiska. Wyniki rankingu odzwierciedlają, w sposób wiarygodny i przekrojowy, rozwój polskich jednostek samorządu lokalnego i wskazują liderów w podziale na gminy wiejskie, miejsko-wiejskie, miejskie oraz miasta na prawach powiat.</p>	<p>Wyniki rankingów za 2013 r.:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ trzy pierwsze miejsca w rankingu miast na prawach powiatu: Warszawa, Gdańsk i Poznań; <p>Brak miasta Wałbrzycha w zestawieniach pierwszej 10 według danych za 2013 rok.</p>	<p>http://www.terazpolska.pl/pl/a/Znany-laureatow-Rankingu-Zrownowazonego-Rozwoju-Jednostek-Samorzadu-Terytorialnego</p>
Europejska Gmina - Europejskie Miasto (ranking za 2009 r.)		

<p>Ranking Gazety Prawnej wskazuje, które samorzady w Polsce mogą poszczycić się największymi osiągnięciami w pozyskiwaniu środków unijnych. Podstawą do oceny jest wartość przyznanej pomocy z UE, liczba realizowanych projektów oraz liczba mieszkańców według GUS. Do wyliczenia punktacji użyte zostały wskaźniki wyrażające wielkość środków przypadających na mieszkańca jednostki samorządowej, wartość środków przypadających na 1 projekt oraz liczbę projektów przypadających na 1000 mieszkańców. Wagi dla poszczególnych wskaźników wynoszą odpowiednio 45, 45 i 10 proc. Dane pochodzą z dokumentacji Ministerstwa Rozwoju Regionalnego, Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości oraz Agencji Modernizacji i Restrukturyzacji Rolnictwa i obejmują umowy podpisane do połowy kwietnia 2009 r. (bez programów przedakcesyjnych). Pominęte zostały niektóre ogólnopolskie projekty drogowe, które trudno przyporządkować poszczególnym jednostkom samorządowym.</p>	<p style="text-align: center;">12 miejsce miasta Wałbrzycha w województwie dolnośląskim z sumą uzyskanych punktów 1109,83</p> <p>Trzy pierwsze miejsca w rankingu:</p> <p>1. Szklarska Poręba (suma punktów = 6253,85) 2. Mysłakowice (suma punktów = 3525,42) 3. Szczawno Zdrój (suma punktów = 3017,18)</p>	<p>http://www.gazetaprawna.pl/ranking_gmin_2009?woj_id=1&order=miasto_suma_punktow&miasto=&strona=12</p>
---	---	--

Źródło: opracowanie własne na podstawie źródeł wymienionych w tabeli.

2. Strategie i programy określające kierunki rozwoju Wałbrzycha

2.1. Dokumenty o charakterze lokalnym

Rozwój miasta Wałbrzycha zaprogramowany został w wielu strategiach, programach i planach. Poniżej zestawiono najważniejsze z nich:

- 1 Strategia Zrównoważonego Rozwoju Miasta Wałbrzycha do 2013 roku.
- 2 Strategia Rozwoju Aglomeracji Wałbrzyskiej na lata 2013-2020.
- 3 Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Wałbrzycha na lata 2009 – 2015.
- 4 Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego w Wałbrzychu i Szczawnie-Zdroju.
- 5 Programu ochrony środowiska dla Miasta Wałbrzycha na lata 2010-2014 z perspektywą do roku 2018.
- 6 Program Wspierania Rodziny i Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej Miasta Wałbrzycha na lata 2013-2015.
- 7 Program współpracy Miasta Wałbrzycha z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2014 rok.
- 8 Strategia Rozwoju Edukacji w Gminie Wałbrzych na lata 2006-2013.
- 9 Strategia Rozwoju Kultury dla Wałbrzycha na lata 2006 - 2013.
- 10 Wieloletni Program Inwestycyjny Miasta Wałbrzycha na lata 2007 – 2013.
- 11 Strategia Promocji Wałbrzycha na lata 2008 - 2013.
- 12 Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz dla miasta Wałbrzycha na lata 2013 – 2015.
- 13 Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Miasta Wałbrzycha na 2014 rok.
- 14 Wieloletni Program Gospodarowania Zasobem Mieszkaniowym Gminy Wałbrzych na lata 2014-2018.
- 15 Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych Miasta Wałbrzycha na lata 2013-2015.
- 16 Program Ochrony Zdrowia Psychicznego dla mieszkańców Wałbrzycha

do 2015 r.

- 17 Program Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Wałbrzycha na lata 2011- 2015.
- 18 Gminny System Profilaktyki i Opieki Nad Dzieckiem i Rodziną dla Miasta Wałbrzycha na lata 2009 – 2015.
- 19 Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Wałbrzycha na lata 2008 - 2015.

Wszystkie te dokumenty dostępne są na stronie internetowej:

<http://bip.um-walbrzych.dolnyslask.pl/index.php?istr=1&r=o&idmp=13>

Część z nich nie jest już aktualna, lecz - z różnych względów – mogą one zawierać informacje przydatne w procesie przygotowywania nowej strategii zrównoważonego rozwoju miasta.

W dalszej części przedstawiona zostanie syntetyczna charakterystyka dokumentów, których zakres tematyczny jest najszerszy.

	Strategia Zrównoważonego Rozwoju Miasta Wałbrzycha do 2013 roku
	Przyjęta w 2005 roku przez Radę Miejską Wałbrzycha. Obowiązywała do 2013 roku

Kluczowe elementy:

Główne problemy miasta

Ład środowiskowy	Ład społeczny	Ład gospodarczy
Brak koncepcji zagospodarowania terenów pokopalnianych	Brak miejsc pracy	Brak otoczenia i klimatu probiznesowego
Niekorzystny układ komunikacyjny miasta (emisja, hałas)	Ucieczka z Wałbrzycha młodych, wykształconych osób	Brak współpracy i porozumień dotyczących rozwiązywania problemów
Degradacja środowiska przez biedaszyby	Mentalne i formalne problemy osób bezrobotnych	Bezradność małych przedsiębiorstw wobec przepisów
Brak systemu gospodarki odpadami	Brak aktywności społecznej do działania na rzecz miasta	Brak (przestarzała) odpowiedniej infrastruktury do aktywności sportowej i kulturalnej
Brak lub zły stan kanalizacji sanitarnej	Słaba infrastruktura społeczna	Stereotypy
Brak ruchu ekologicznego	Brak poczucia tożsamości z miastem	Przedmiotowe traktowanie
Niedostateczna promocja i edukacja ekologiczna		Niezadawalający poziom komunikacji pracodawca – pracownik
		Brak odpowiednich warunków dla osób niepełnosprawnych

Wizja rozwoju

Wałbrzych miastem o pozytywnym, powszechnie znanym wizerunku nowoczesnej miejscowości, pełniącym istotną rolę w regionie i kraju. Zapewniającym swoim mieszkańcom, a także turystom, inwestorom itd. optymalne warunki mieszkania, rozwoju, pracy i wypoczynku, głównie dzięki:

- nowoczesnemu systemowi edukacji (na wszystkich poziomach kształcenia),
- wprowadzonym rozwiązaniom wspierającym ludzi aktywnych oraz młodych, a także dających szerokie możliwości podnoszenia wiedzy i kwalifikacji,

- przyjaznemu klimatowi i odpowiednim warunkom do prowadzenia działalności gospodarczej ze szczególnym uwzględnieniem przemysłu oraz usług (m.in. turystyki, gastronomii itd),
- szerokim możliwościom atrakcyjnego spędzania wolnego czasu,
- wysokiemu poziomowi bezpieczeństwa zdrowotnego i publicznego,
- sprawnej i przyjaznej administracji publicznej
- zadbanemu i czystemu środowisku przyrodniczemu.

Cele rozwoju

Ład środowiskowy	Ład społeczny	Ład gospodarczy
1. Spójna koncepcja zagospodarowania przestrzennego miasta	7. Społeczeństwo obywatelskie oraz aktywne i otwarte na zmiany	13. Rozwój sektora usług
2. Sprawny system gospodarki odpadami	8. Społeczeństwo wykształcone i mobilne zawodowo	14. Managerowie firm są zaangażowani w życie i rozwój miasta
3. Funkcjonalna i przyjazna dla środowiska polityka transportowa miasta	9. Miasto posiada szeroki, dostępny i zróżnicowany wachlarz propozycji kulturalnych z wykorzystaniem dziedzictwa kulturowego	15. Młodzi ludzie mają perspektywy rozwojowe, możliwość samorealizacji i rekreacji
4. Uporządkowana gospodarka wodno – ściekowa	10. Zdrowe społeczeństwo	16. Istnieje utrwalony klimat probiznesowy
5. Wysoki poziom świadomości ekologicznej mieszkańców oraz aktywny, prężnie działający ruch ekologiczny	11. Sprawna komunikacja w społeczności lokalnej	17. Istnieje sprawny system przekwalifikowywania i zdobywania nowych kwalifikacji
6. Wysokie walory przyrodniczo - krajobrazowe miasta	12. Bezpieczne miasto	

	<p>Strategia Rozwoju Aglomeracji Wałbrzyskiej na lata 2013 - 2020</p>
	<p>Przyjęta na lata 2013-2020 Opracowana z udziałem przedstawicieli: władz poszczególnych gmin Aglomeracji, organizacji pozarządowych, biznesu, instytucji edukacyjnych i kulturalnych</p>

Kluczowe elementy:

Wizja rozwoju

Agglomeracja Wałbrzyska będzie ważnym ośrodkiem wzrostu województwa dolnośląskiego, gdzie realizowane będą przedsięwzięcia służące budowaniu nowego profilu gospodarczego przywracającego jej rangę w otoczeniu, zaś mieszkańcy będą kreować i aktywnie uczestniczyć w inicjatywach, wzmacniających walory miejsca, w oparciu o atrakcyjność środowiska naturalnego i antropogenicznego.

Priorytety strategii

1. Dynamiczna gospodarka i innowacyjna przedsiębiorczość. Zmiany rozwojowe muszą w pierwszej kolejności dotyczyć gospodarczych realiów Aglomeracji Wałbrzyskiej. Upadek tradycyjnych dziedzin przemysłu spowodował poważne trudności w realizacji wszystkich funkcji tego obszaru i impulsy do pozytywnych przekształceń powinny pochodzić z tego samego źródła. Trzeba wspierać powstawanie i rozwój przedsiębiorstw, w tym zarówno inspirowany przez zewnętrznych inwestorów, jak i oparty o nowe działalności wykreowane z wykorzystaniem istniejących potencjałów endogenicznych. Ważne jest również, aby przyśpieszyć dokonywanie zmian, a dynamika rozwoju przynajmniej tych dziedzin gospodarki, które uznane zostaną za główne, mogła przebiegać w tempie zauważalnym w regionie. Warunkiem dokonania tego musi być również większa innowacyjność. Przedsiębiorczość na obszarze Aglomeracji koncentruje się na wykorzystywaniu możliwości współpracy z istniejącymi firmami, zwykle działającymi w skali ponadlokalnej. Ważne jest, aby wspierać przedsięwzięcia zorientowane na wytwarzanie nowoczesnych produktów, zapewniające udział Aglomeracji w rynku miejsc oferujących współpracowników dla rozwoju branż

opartych o rozwój technologii, lepsze wykorzystanie zasobów naturalnych czy twórcze podstawy pracowników.

2. Aktywna społeczność i atrakcyjne środowisko zamieszkania. Przekształcenia rozwojowe muszą służyć zaspokajaniu potrzeb mieszkańców Aglomeracji Wałbrzyskiej, którzy są najważniejszymi użytkownikami tworzących ją gmin. Problemem jest jednak poziom zaangażowania członków lokalnych wspólnot w kształtowanie warunków życia. Pobudzanie aktywności warunkuje zarówno trwałość rezultatów podejmowanych przedsięwzięć, jak i ich akceptację. Jest to szczególnie ważne w sytuacjach zagrożonych wystąpieniem konfliktów interesów, gdy racje społeczne zderzają się z gospodarczymi bądź środowiskowymi. Grozić to może nasileniem procesów migracyjnych, w tym ucieczką ludzi młodych. Sposobem na powstrzymanie takich zachowań może być podnoszenie jakości zamieszkania, w tym wyższa atrakcyjność zasobów mieszkaniowych oraz rozwój infrastruktury społecznej. Wsparcia wymagać będą także inicjatywy organizacji społecznych, które mogą lepiej niż jednostki samorządowe trafiać z ofertą swojej aktywności w potrzeby mieszkańców.

3. Przyjazna przestrzeń turystyczna. Bogactwo zasobów środowiska naturalnego Aglomeracji Wałbrzyskiej i oferty obiektów historycznych są w kilku miejscach imponujące. Problemem jest jednak ich właściwe użytkowanie, rozumiane zarówno jako efektywne ekonomicznie, jak i odpowiadające zasadom zrównoważonego rozwoju. Potrzeby inwestowania w nowoczesne technologie proekologicznie eksploatujące kopaliny czy eksponujące krajobrazy zgłaszają głównie gminy zainteresowane turystyczną czy rekreacyjną opcją swojego rozwoju. Cała Aglomeracja jednak może czerpać wieloletnie korzyści z ich sukcesu. Jeśli uda się przyciągnąć nowych gości do Szczawna-Zdroju, Jedliny-Zdroju, Radkowa czy Walimia przejadą oni prawdopodobnie przez Wałbrzych, Nową Rudę, Świebodzice, a może i inne gminy. Można ich zatrzymywać na wiele sposobów i należy przygotować kompleksową ofertę turystyczną czy rekreacyjną. Jej sednem może stać się przyjazność przestrzeni, którą turyści polubią i na swój sposób „zasiedzą”, jednocześnie doceniając jej lokalną specyfikę.

4. Sprawna i efektywna infrastruktura. Dostępność komunikacyjna zaliczana jest wspólnie do najważniejszych czynników decydujących o sukcesie projektów

rozwoju lokalnego. Jej znaczenie wynika przede wszystkim ze zmian stylu życia, jakie nastąpiły w drugiej połowie XX w. Choć dotarły one do Polski dopiero wraz z przemianami ustrojowymi, w ciągu dwudziestu lat zdążyły już silnie ukierunkować przedsięwzięcia inwestycyjne większości polskich samorządów terytorialnych. Koszty stworzenia sprawnej i efektywnej infrastruktury w wielu miejscach przekraczają możliwości budżetów, ale zewnętrzne środki wsparcia pozwalają na planowanie przedsięwzięć, chociaż w przyszłej perspektywie unijnej ich pozyskanie wymagać będzie przekonującego i kompleksowego uzasadnienia. Budowa czy remont drogi bądź linii kolejowej nie może być celem samym w sobie, ale środkiem do tworzenia nowej, lepszej użyteczności zasobów lokalnych. Powinna się także przekładać na powstawanie impulsów pro gospodarczych poprawiających wskaźniki przedsiębiorczości i podnoszących dochody działających firm.

5. **Nowy wizerunek miejsca.** Wymagania współczesnego zarządzania rozwojem lokalnym generują oczywistą potrzebę odnoszenia się w decyzjach dotyczących przekształceń cech jednostek terytorialnych do nowoczesnych koncepcji marketingowych. Znaczące miejsce w nich zajmują starania o pozyskanie przychylności opinii potencjalnych klientów, których należy przekonać do zachowań zgodnych z celami rozwojowymi jednostek terytorialnych. Aglomeracja Wałbrzyska przez ostatnie kilkanaście lat straciła większość pozytywnie rozpoznawanych elementów swojego wizerunku, którego założenia przez dziesięciolecia oparte były na gospodarczym sukcesie górnictwa i innych tradycyjnych branż przemysłu. Nie ma już dziś ani możliwości powrotu do dawnych skojarzeń, ani woli odnoszenia się do nich poza historycznym kontekstem działalności turystycznej. Trzeba stworzyć i wypromować nowy wizerunek Aglomeracji Wałbrzyskiej, który będzie odpowiadał aktualnym planom dotyczącym jej przyszłości, w tym zawierał obraz atrakcyjności i konkurencyjności zintegrowanej oferty tworzących ją gmin. Potrzebne są nowe symbole i marki oraz środki ich promocji.

6. **Trwałe partnerstwo.** Alianse na rzecz rozwoju Aglomeracji Wałbrzyskiej stanowią nieodzowną część współpracy gmin, jaką podejmuje się w ramach jej tworzenia, ale najcenniejszym atrybutem zawiązywanych relacji powinna być ich trwałość. Potrzeba jej formalizowania wynika z dostrzegania zagrożeń, jakie wiążą się z politycznym charakterem niektórych działań i wyzwań, w tym głównie starań o pozyskanie

zewnętrznych środków wsparcia realizacji projektów czy finansowania funkcjonowania. Trwałe partnerstwo należy uznać za cel integracji, zarówno w rozumieniu przejawiania się wartości takich jak jedność postaw wobec niektórych podmiotów otoczenia czy solidarność, które przyświecać powinny współpracy jednostek terytorialnych, jak i wspólnego planowania zmian w strategicznym kontekście, który wymaga kompleksowego prognozowania skutków działań. Ważne jest aby zasady współpracy gmin Aglomeracji Wałbrzyskiej zostały dobrowolnie zaakceptowane przez ich władze jako formy osiągnięcia własnych celów rozwoju. Współpraca zmniejszy ryzyko wystąpienia konfliktów interesów, zapewni sprawniejszą realizację projektów oraz lepsze promowanie sukcesów.

	Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Wałbrzycha Na Lata 2009 - 2015
	Przyjęta na lata 2009 -2015 przez Radę Miejską Wałbrzycha

Kluczowe elementy:

Cel strategiczny

Celem strategicznym Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Wałbrzycha na lata 2009 – 2015 jest zapewnienie warunków harmonijnego rozwoju oraz przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu mieszkańcom gminy Wałbrzych.

Obszary priorytetowe

1. Wspieranie mieszkańców miasta w aktywnej obecności na lokalnym rynku pracy i podejmowaniu przez nich inicjatyw gospodarczych.
2. Tworzenie systemu pomocy dziecku i rodzinie pozwalającego na utrzymanie i prawidłowe funkcjonowanie dzieci w rodzinie.
3. Zapewnienie możliwości egzystowania w środowisku zamieszkania osobom chorym, starszym i niepełnosprawnym oraz zapewnienie opieki instytucjonalnej osobom, które nie mogą samodzielnie funkcjonować w środowisku.
4. Podtrzymywanie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego funkcjonowania w środowisku osób z zaburzeniami psychicznymi.
5. Podniesienie poziomu ochrony zdrowia.
6. Przeciwdziałanie przemocy i jej skutkom w rodzinie.
7. Wspieranie działań profilaktycznych i edukacyjnych w celu integracji osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka, osób i rodzin z niepełnosprawnością;
8. Wzmacnianie zdolności grup i społeczności lokalnych do samodzielnego rozwiązania własnych problemów. Współpraca ze społecznością lokalną.

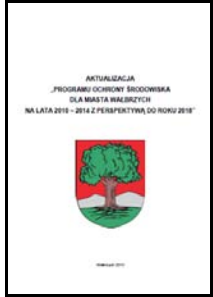
9. Stworzenie systemu zapewnienia warunków mieszkaniowych mieszkańcom pozbawionym możliwości samodzielnego zaspokajania potrzeb mieszkaniowych.
10. Wykształcone i mobilne zawodowo społeczeństwo.
11. Wspieranie mieszkańców w zakresie zaspokajania potrzeb kulturalnych, sportowych, turystycznych i rekreacyjnych.

	<p align="center">Plan Zrównoważonego Rozwoju Publicznego Transportu Zbiorowego w Wałbrzychu i Szczawnie-Zdroju</p>
	<p>Przyjęta na lata 2009 -2015 przez Radę Miejską Wałbrzycha</p>

Kluczowe elementy:

Kierunki rozwoju transportu publicznego w Wałbrzychu – założenia

1. Systemowe uporządkowanie i optymalizacja rynku przewozów pasażerskich w Wałbrzychu i Szczawnie- Zdroju.
2. Odnowa taboru komunikacji miejskiej w Wałbrzychu.
3. Wprowadzanie nowych rozwiązań taryfowych, ukierunkowanych na klienta transportu publicznego, pozwalających na zwiększenie udziału w rynku przewozowym linii komunikacji miejskiej organizowanych przez Prezydenta Wałbrzycha. Zwiększenie funkcjonalności i atrakcyjności systemu biletu elektronicznego.
4. Zwiększenie stopnia wykorzystania kolei w realizacji podróży w regionie.
5. Kształtowanie dogodnych węzłów przesiadkowych komunikacja miejska – kolej.
6. Dostosowanie infrastruktury przystankowej do potrzeb osób niepełnosprawnych.
7. Przyśpieszenie linii komunikacji miejskiej.

	<p align="center">Program Ochrony Środowiska Dla Miasta Wałbrzycha Na Lata 2010 – 2014 Z Perspektywą Do Roku 2018</p>
	<p>Przyjęta na lata 2010 -2014 przez Radę Miejską Wałbrzycha</p>

Kluczowe elementy:

Cele dla Miasta Wałbrzych z zakresu ochrony środowiska:

1. Środowisko dla zdrowia – dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.
2. Wzmocnienie systemu zarządzania środowiskiem oraz podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa.
3. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody.
4. Zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii.

2.2. Dokumenty o charakterze ponadlokalnym

Na potrzeby przygotowania diagnozy rozwoju społeczno-gospodarczego miasta oraz sformułowania strategicznych kierunków rozwoju Wałbrzycha w perspektywie najbliższych 10 lat dokonano przeglądu dokumentów planowania strategicznego jednostek wyższego szczebla podziału terytorialnego. Szczególny nacisk położono na plany strategiczne przyjęte i aktualnie obowiązujące w powiecie wałbrzyskim oraz województwie dolnośląskim. Analizie poddano także najważniejsze dokumenty strategiczne wypracowane w związku z powołaniem i funkcjonowaniem Aglomeracji Wałbrzyskiej. Uznano także, iż określając wizję oraz priorytety rozwoju miasta Wałbrzycha nie można pominąć dokumentów planowania strategicznego odnoszących się do polityki rozwoju prowadzonej na poziomie kraju oraz Unii Europejskiej. Analiza zestawionych w tabeli poniżej dokumentów ma na celu przede wszystkim określenie

głównych kierunków rozwoju polityki europejskiej, krajowej, regionalnej oraz subregionalnej. Strategiczne cele rozwoju miasta Wałbrzycha, które określone zostaną w strategii rozwoju miasta powinny bowiem wpisywać się w politykę rozwoju prowadzoną na wyższych poziomach zarządzania. Nie oznacza to jednak całkowitego podporządkowania treści zapisów tej strategii celom i priorytetom przyjętym w dokumentach jednostek wyższego szczebla podziału terytorialnego a jedynie brak wyraźnej sprzeczności czy wzajemnego wykluczania się zapisów przyjętych w tych dokumentach. Spójność planów rozwojowych miasta z tym przyjętymi na wyższych poziomach zarządzania z jednej strony stwarza możliwości podjęcia współpracy z innymi jednostkami terytorialnymi w zakresie wspólnej realizacji zbieżnych celów bądź zadań, z drugiej strony zwiększa szanse pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania. Z uwagi na odmienne podejście metodyczne oraz zróżnicowany poziom szczegółowości poszczególnych dokumentów w tabeli poniżej zamieszczono jedynie informacje odnoszące się do głównych kierunków przyjętej, na danym poziomie zarządzania, polityki rozwoju.

W zestawieniu uwzględniono następujące dokumenty planowania strategicznego:

- Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu;
- Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności – Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju;
- Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo;
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie;
- Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2020;
- Strategia Rozwoju Aglomeracji Wałbrzyskiej na lata 2013-2020;
- Strategia Rozwoju Powiatu Wałbrzyskiego na lata 2005-2013.

Zestawienie najważniejszych dokumentów planowania strategicznego na wyższym poziomie zarządzania

Unia Europejska	
<p>Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.</p>	<p>Trzy nadrzędne priorytety:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) rozwój inteligentny – rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacjach; 2) rozwój zrównoważony – promowanie gospodarki zrównoważonej, efektywniej wykorzystującej zasoby, bardziej zielonej, a zarazem konkurencyjnej; 3) rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wzmacnianie gospodarki charakteryzującej się wysokim zatrudnieniem oraz spójnością ekonomiczną, społeczną i terytorialną.
Polska	
<p>Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności – Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju.</p>	<p>Cel główny: poprawa jakości życia Polaków.</p> <p>Trzy obszary strategiczne:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) konkurencyjność i innowacyjność gospodarki (modernizacja), 2) równoważenie potencjału rozwojowego regionów (dyfuzja), 3) efektywność i sprawność państwa (efektywność). <p>Strategiczne cele rozwojowe w obszarze konkurencyjności i innowacyjności gospodarki:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wspieranie prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce, stworzenie warunków dla wzrostu oszczędności oraz podaży pracy i innowacji. 2. Zmniejszenie długu publicznego i kontrola deficytu w cyklu koniunkturalnym. 3. Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki. 4. Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki. 5. Stworzenie Polski Cyfrowej. 6. Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”. 7. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska. <p>Strategiczne cele rozwojowe w obszarze równoważenia potencjału rozwojowego regionów:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych. 2. Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego. <p>Strategiczne cele rozwojowe w obszarze efektywności i sprawności państwa:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Stworzenie sprawnego państwa jako modelu działania administracji publicznej. 2. Wzrost społecznego kapitału rozwoju.
<p>Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo.</p>	<p>Cel główny: wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności.</p> <p>Trzy obszary strategiczne:</p> <ol style="list-style-type: none"> I. Sprawne i efektywne państwo. II. Konkurencyjna gospodarka. III. Spójność społeczna i terytorialna. <p>Cele rozwojowe w obszarze sprawne i efektywne państwo:</p> <p>Cel I. 1. Przejście od administrowania do zarządzania rozwojem.</p> <p>Cel I. 2. Zapewnienie środków na działania rozwojowe.</p> <p>Cel I.3. Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela.</p> <p>Cele rozwojowe w obszarze konkurencyjna gospodarka:</p> <p>Cel II. 1. Wzmocnienie stabilności makroekonomicznej.</p>

	<p>Cel II. 2. Wzrost wydajności gospodarki. Cel II. 3. Zwiększenie innowacyjności gospodarki. Cel II. 4. Rozwój kapitału ludzkiego. Cel II. 5. Zwiększenie wykorzystania technologii cyfrowych. Cel II. 6. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko. Cel II. 7. Zwiększenie efektywności transportu. Cele rozwojowe w obszarze spójność społeczna i terytorialna: Cel III. 1. Integracja społeczna Cel III. 2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych Cel III. 3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych.</p>
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie.	<p>Cel strategiczny: efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągania celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym. Cele polityki regionalnej do 2020 r.: 1.Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów („konkurencyjność”), 2.Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych („spójność”), 3.Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie („sprawność”).</p>
Dolny Śląsk	
Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2020.	<p>Cel: nowoczesna gospodarka i wysoka jakość życia w atrakcyjnym środowisku. Cele szczegółowe: Cel 1. Rozwój gospodarki opartej na wiedzy. Cel 2. Zrównoważony transport i poprawa dostępności transportowej. Cel 3. Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw, zwłaszcza MŚP. Cel 4. Ochrona środowiska naturalnego, efektywne wykorzystanie zasobów oraz dostosowanie do zmian klimatu i poprawa poziomu bezpieczeństwa. Cel 5. Zwiększenie dostępności technologii komunikacyjno-informacyjnych. Cel 6. Wzrost zatrudnienia i mobilności pracowników. Cel 7. Włączenie społeczne, podnoszenie poziomu i jakości życia. Cel 8. Podniesienie poziomu edukacji, kształcenie ustawiczne.</p>
Aglomeracja Wałbrzyska	
Strategia Rozwoju Aglomeracji Wałbrzyskiej na lata 2013-2020.	<p>Priorytety rozwoju Aglomeracji Wałbrzyskiej: Priorytet PR1. Dynamiczna gospodarka i innowacyjna przedsiębiorczość. Priorytet PR2. Aktywna społeczność i atrakcyjne środowisko zamieszkania. Priorytet PR3. Przyjazna przestrzeń turystyczna. Priorytet PR4. Sprawna i efektywna infrastruktura. Priorytet PR5. Nowy wizerunek miejsca. Priorytet PR6. Trwałe partnerstwo.</p>
Powiat wałbrzyski	
Strategia Rozwoju Powiatu Wałbrzyskiego na lata 2005-2013.	<p>Cel strategiczny 1: Edukacja Cele podstawowe: 1.1.Dopasowanie sieci szkół do istniejących i przewidywanych potrzeb rynku pracy 1.2.Wprowadzenie zasad rynkowych do szkolnictwa 1.3.Popieranie rozwoju szkolnictwa wyższego 1.4.Pomoc społeczna Cel strategiczny 2: Przeciwdziałanie bezrobociu Cele podstawowe: 2.1.Aktywizacja lokalnego rynku pracy 2.2.Infrastruktura techniczna, drogi 2.3.Sprawne działanie urzędu 2.4.Zapewnienie właściwego funkcjonowania służb, inspekcji, straży 2.5.Bezpieczeństwo Cel strategiczny 3: Promocja powiatu Cele podstawowe:</p>

	<p>3.1.Promocja zewnętrzna 3.2.Promocja wewnętrzna 3.3.Wykorzystanie wyjątkowych walorów: zabytków architektury, środowiska przyrodniczego, uzdrowiskowych 3.4.Niepowtarzalne warunki do rozwoju i uprawiania turystyki i sportu</p>
--	--

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*; *Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności – Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju*, M.P. z 2013 r. Nr 0, poz. 121; *Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo*, M.P. z 2012 r. Nr 0, poz. 882; *Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie*. [Dokument elektroniczny. Tryb dostępu: http://www.mir.gov.pl/aktualnosci/polityka_rozwoju/Documents/KSRR_13_07_2010.pdf. Data wejścia: 15.12.2013 r.], *Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2020*. [Dokument elektroniczny. Tryb dostępu: http://www.umwd.dolnyslask.pl/fileadmin/user_upload/Rozwoj_regionalny/SRWD/SRWD_2020-final.pdf. Data wejścia: 25.01.2014 r.] *Strategia Rozwoju Powiatu Wałbrzyskiego na lata 2005-2013*, załącznik do uchwały nr XXVIII/55/05 z dnia 30.06.2005 r. [Dokument elektroniczny. Tryb dostępu: <http://archiwum.powiat.walbrzych.pl/08.Strategia/cal.pdf>. Data wejścia: 15.12.2013 r.] *Strategia Rozwoju Aglomeracji Wałbrzyskiej na lata 2013-2020*. [Dokument elektroniczny. Tryb dostępu: http://www.kamiennagora.pl/files/file/Strategia_WORD_1997-2003_wer_final_5_09_2012.pdf. Data wejścia: 25.01.2014 r.]